

تأملی بر وجوه وحدت‌گرایانه اندیشه آیت‌الله واعظزاده خراسانی

عالمی که «علم تقریب» را به دوش کشید

آیت‌الله واعظزاده، راه را بر مشتاقان تمدن اسلامی هموار کرد

۱۶

علامه واعظزاده نمادی بود که دانش را با نگاه به امت، در افق فهم خود آورده بود. در فقه و کلام، حدیث و تفسیر، مشعل دانش بر دوش داشت و نه تنها ناقلی صرف، بلکه اهل بینشی بی‌بدیل بود که افق دانش‌ها را به سمت وحدت جامعه اسلامی روشن می‌ساخت و راه‌ها را بر مشتاقان تمدن اسلامی هموار می‌کرد. نگاه او به دین، نگاهی مبتنی بر وحدتی تمدنی بود.

در عرصه قرآن، دائرةالمعارفی ژرف و گران‌سنگ پدید آورده بود که از بلندای اندیشه‌ای بی‌بدیل بهره‌مند بود. گفت‌وگوهای فقهی در گستره جهان اسلام، برای او چون گوهری درخشان لذت‌بخش می‌نمود، و من خود شاهد حضور او در برخی مجامع فقهی بودم و این شوق را در سخن و سیمای او می‌دیدم. اهل سنت به او چون گوهری عظیم می‌نگریستند و مجمع فقه جده او را به‌عنوان عضو شاخص پذیرفته بود. او از سرزمین‌های بسیاری دیدن کرده و با شخصیت‌های گوناگون اسلامی روبه‌رو شده بود. آثار بی‌شمار را دیده و گنجینه‌ای از تجربه‌اندوزی در سفرهایش به کشورهای اسلامی فراهم آورده بود. خود می‌گفت که سفرنامه‌ای مفصل از این گردش‌ها نگاشته است؛ سفری که ماه‌ها به طول انجامیده و می‌گفت مرحوم علامه شهید مطهری از آن سفرنامه بهره می‌برد و نکاتی از آن را در مجامع نقل می‌کرد. او برای شیخ طوسی و پایه‌گذاران فقه مقارن در تاریخ

آیت‌الله دکتر احمد میلانی

عضو مجلس خبرگان و رئیس اسبق دانشگاه بین‌المللی مذاهب اسلامی

علامه واعظزاده خراسانی ذهنی بیدار و روحی پویانده داشت؛ قدرت تحلیل او چنان ژرف بود که حتی در سال‌های کهنولت نیز از اوج نیفتاد. به عمق دیدگاه‌های اجتماعی واقف بود و نکته‌های بدیع در تفسیر قرآن را با شوقی خاص درمی‌یافت. قرآن برای او نه تنها منبعی برای تدبیر، بلکه محور اصلی فعالیت‌های علمی، وحدوی و فرهنگی‌اش بود. او درس وحدت را از استادانی چون آیت‌الله بروجردی، امام خمینی (ره) و علامه طباطبایی آموخته بود.

میان او و علامه طباطبایی مرادده‌ای علمی درخصوص فهم نکات قرآنی مربوط به امت اسلامی وجود داشت. از این ارتباط، نکات فراوانی آموخت و علامه طباطبایی نیز به استعداد ویژه او در کشف مفاهیم قرآنی مربوط به امت واقف بود. گرایش او به وحدت اسلامی، برخاسته از باوری کلامی و ریشه‌دار بود. او از تفرقه سخت بیزار و در تعامل صادقانه میان مذاهب اسلامی صادق بود. برای اهل سنت احترامی ویژه قائل بود و به پیروی از آیت‌الله بروجردی، اعتقاد داشت اهل بیت (ع) نقطه اشتراک میان شیعه و سنی‌اند. نگاه او، نگاهی بود که از دل ایمان برخاسته و در مسیر همدلی و همزیستی اسلامی گام می‌نهاد.